

A magyar szcenika sikere Prágában

A színpadkép művészetéről

EGY ÉVTIZEDE MÁR, hogy kezdjük észrevenni, elemezni a magyar színjátszás egyik fontos alkotóelemének, a rendezői tevékenységnek színvonal-emelkedését. Talán kevésbé észrevettt, számon tartott tény, hogy közben egy másik összetevő, a *diszlet- és jelmeztervezés jelentősége, eredményessége is nőtt.*

A sok-sok elméleti, gyakorlati és szervezeti munka éppen a napokban nagyszerű sikert eredményezett. A világ tervezőművészei, színházépítései, technikusai egyrészt *Sao Paulóban* kétévenként, másrészt *Prágában* négyévenként rendezik meg világhiállításait, és bonyolítják le tanácskozásait. Az első *prágai quadriennálét* 1967-ben rendezték meg, amelyen magyar anyag még nem szerepelt. Első megjelenésünk 1971-ben történt.

A harmadik világhiállítás rendező bizottsága az elmúlt év elején küldte meg főbb szempontjait a nemzeti szervező bizottságoknak. Csak olyan mű, produkció terével lehetett részt venni, „amelyik a népek közötti békét, együttműködést, igazságosságot szolgálja”, s színre vitele a két kiállítás közötti időszakban történt. Arra kérték továbbá a rendezők az irányító nemzeti szerveket, hogy tartózkodjanak a gigantizmustól, a „mindent és mindenkit bemutatni” szándékától és gyakorlatától, s ennek elkerülése céljából meg is szabták az egyes nemzeti kiállítások helyét és a rendelkezésre álló terület nagyságát a *prágai Julius Fucik parkban* levő *Brüsszeli Palotában*. Az ugyanitt megrendezett *színházépítészeti kiállításon* színházi vagy nagyobbreszt színházi rendeltetésű épületek dokumentációit állították ki.

A **MAGYAR TERVEZŐMŰVESZETI** kiállítás szervezői — az ITI magyar központjának égisze alatt, a *Színházművészeti Szövetség*, a *Magyar Színházi Intézet* és a *KM színházművésze-*

ik főosztályának irányításával — meghívásos pályázatot hirdettek meg a részvételre, mintegy húsz művész számára. Végső eredményként tizenöt tervezőnk körülbelül száz tervét, fotóját, makettjét, tárgyát, kiállítási egységét (blokkját) vittük ki Prágába. Álljon itt a nevük is: *Csányi Árpád, Fehér Miklós, Forray Gábor, Gyarmathy Agnes, Jánosa Lajos, Jánoskúti Márta, Keserű Ilona, Koós Iván, Köpeczi Bócz István, Mialkovszky Erzsébet, Schäffer Judit, Székely László, Szinte Gábor, Vágó Nelly* és *Wieber Marianne* szerepeltek a világhiállításán. Nem egyes színházakat és nem rendezői vonulatokat képviseltek, hanem viszonylagos öntörvényűséggel *a magyar tervezőművészetet*, annak legjobb tendenciáit, legfrissebb alkotásait, minden csoport vagy generációs szempont felrétételével.

A **MAGYAR SZÍNHÁZÉPÍTÉSZETET** — szerényen — az épülő győri színházépület fotói, dokumentációja, valamint négy fiatal építész diplomamunkája képviselte, azaz *Fazekas György* terve az óbudai szabadidő-központról, *Takács András* dokumentációja a tihanyi zenei táborról, *Puhl Antal* budai kamaraszínház-terve és *Antal Csaba* „álma” az ELTE ifjúsági központjáról. A „szerény” szót azért használtuk, mert köztudottan nem tartozunk a színházépítő nemzetek közé.

A világhiállításán összesen 28 nemzet vett részt, ezúttal először a *Szovjetunió* is. Nyolcszázra tehető azoknak a művészeknek, tervezőknek a száma akik kiállítottak, illetve az említett kongresszuson is részt vettek. A nemzeti kiállítások többsége erősen szelektált, lényegre törő volt, és sokfajta módon, sok eszközzel dokumentálta a legjobb tervezési tendenciákat. Sokat számított az izléses, figyelmet keltő installálás, de természetesen volt, hogy az értékek elbírálásánál mégsem ez

volt a döntő. *Feltűnt a szovjetek, a japánok, a finnek, a bolgárok előretörése, a cseh és a szlovák tervezés változatlanul magas színvonala*, s az a tény, hogy a kiállítók többsége kevésbé demonstrálta az excentrikus, a kísérleti színházi törekvéseket, talán azért is, mert az ilyenek diszlet- és jelmeztervezési dokumentációi olykor kevésbé látványosak. Számunkra is tanulság lehet, hogy szikrázó gondolatok, nagy fantázia, széles körű műveltség, a modern képzőművészeti irányzatokban és technikai eredményekben, eszközökben való jártasság nélkül, nem lehet jó és jelentős tervezői munkát nyújtani. *A magyar kiállítás is előrelépésről tanuskodott a nemzetközi mezőnyben*; sokszínűen volt dokumentált, értékes tendenciákat mutatott be, s kiváltképp a magyar jelmeztervezés magas színvonalát bizonyította.

A **NEMZETKÖZI ZSŰRI** döntését január 9-én hirdették ki. *Az arany nagydíjat a Szovjetunió nyerte*, már első jelentkezésén is óriási és teljesen megérdemelt sikert aratva. Diszlet- és jelmeztervezőknek, illetve együtteseknek összesen öt arany- és hét ezüstérmét (diplomát) ítéltek oda. A magyar színházművészet és ezen belül a szcenika kiemelkedő és eddig legnagyobb nemzetközi sikere *Schäffer Judit ezüstérme*, aki *Az utolsó utáni éjszaka*, a *Celestina* és a *Kényeskedők* terveivel, fotóival és ruháival szerepelt a kiállításon.

Végső tanulság talán az lehetne, hogy céltudatosabban és hatékonyabban kell segítenünk a tervezők és más színházi, műszaki-technikai szakemberek munkáját. Ez többek között munkafeltételeik, eszközeik, lehetőségeik javítását, bővítését jelenti, de azt is, hogy még gazdagabban kell dokumentálni, propagálni eredményeiket.

Bögel József

MAGYAR

HIRLAP,

FEBRUÁR

12.